

anekdotes die het verhaal levendig maken. Het werk is vlot geschreven, over het algemeen nauwkeurig afgewerkt, bepaald van niveau en toch goed verteerbaar.

De auteur heeft dit kunnen verwezenlijken door talloze gesprekken met de Acolytes en zijn aanwezigheid bij de wekelijkse bijeenkomsten van deze fighter mafia in de officiersclub van Fort Myer. De onconventionele benadering, het enthousiasme en de soms revolutionaire ideeën van Boyd worden goed beschreven.

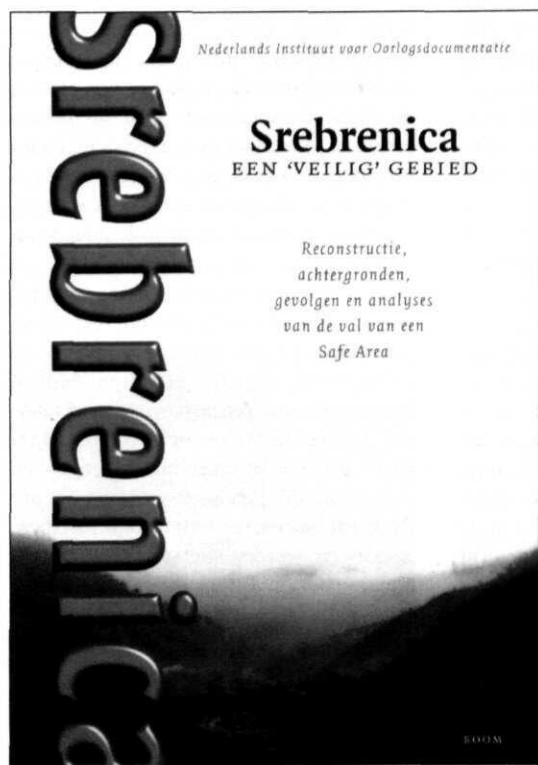
Enkele aspecten zijn onderbelicht gebleven, zoals de precieze rol van de betrokken defensie-industrie in de ontwikkeling van de diverse vliegtuigtypen, of de soms heus legitieme overwegingen van de gevestigde orde in het Pentagon tegenover die van Boyd en zijn soms nogal destructief-kritische volgelingen.

Maar daarmee is aan de schoonheid van dit boek nauwelijks afgedaan. Het is een fascinerend verhaal geworden, spannend en leerzaam tegelijk, over een man die met lef kon vliegen en met evenveel lef durfde denken. Het is, zoals Amerikanen

zeggen, een *must read* – evengoed voor luchtmachtvliegers en luchtvaarthistorici als voor hoge officieren, defensieambtenaren en hedendaagse krijgskundigen.

drs. C.C.J. VELDKAMP
en lt-kol. drs. D. SCHELL*

* De auteurs zijn respectievelijk ambassade-raad en financial controller JSF op de Nederlandse Ambassade te Washington DC.

Srebrenica

Het officiële NIOD-rapport samengevat, door P. Bootsma.
Uitgeverij Boom, Amsterdam (2002)
ISBN 90 5352 844 X
€ 19,90

Er is al veel over gezegd – en toch kon het boek niet dicht. 'Srebrenica' gaat nooit meer voorbij. Iedereen heeft zijn eigen herinneringen aan de val van de enclave.

Voor de een is het de aanblik van de bevolking die – onder het oog van de Dutchbatters – ten dode opgeschreven (b)lijkt te zijn; voor de ander de toast van Karremans en Mladic, een synoniem voor militaire incompetentie zo wordt gezegd; en voor weer anderen de hossende menigte in Zagreb die een 'overwinning' lijkt te hebben behaald. De casus Srebrenica is actueel en er kan veel van worden geleerd.

Het eigenlijke NIOD-rapport – een historisch-wetenschappelijk onderzoek naar de val – bevat een verpletterende hoeveelheid feiten en details. Het driedelige rapport telt 3400 bladzijden en daar komen dan nog meer dan 2500 pagina's voor de vier deelstudies bij. Je moet een doorzetter zijn om dat allemaal te lezen; het zal

zelfs menig geïnteresseerde afschrikken. Het schrijven van een hanteerbare versie lag voor de hand.

Toegankelijk en overzichtelijk

Peter Bootsma, eerder als redacteur betrokken bij het eigenlijke rapport, wist de tekst tot minder dan 10 procent van het origineel terug te brengen. Het is zijn verdienste dat het een toegankelijk, overzichtelijk en hanteerbaar boek is geworden, duidelijk bedoeld voor een breed publiek.

Wie de exacte formuleringen, nuances en onderlinge verbanden en context wil weten blijft natuurlijk aangewezen op de oorspronkelijke tekst, bijvoorbeeld om een mening te kunnen vormen over de schuldvraag van dit politiek-militaire morele dilemma.

Srebrenica zal steeds blijven terugkomen in bijvoorbeeld de politieke besluitvorming om Nederlandse troepen uit te zenden. Daarnaast zijn er natuurlijk militaire lessen. Sinds het debacle moet zelfs de volksvertegenwoordiging overtuigd worden van de beveiliging van Nederlandse eenheden in den vreemde en worden garanties geëist voor een exit-strategie. De debatten over inzet van eenheden in Irak, Afghanistan en Ethiopië-Eritrea zijn voorbeelden hiervan.

Inzicht in wat zich medio 1995 afspeelde in de Bosnische enclave is verplichte kost voor officieren, waarvoor de 'samenvatting van het NIOD-rapport' een uitstekende basis vormt. Deze behandelt vrijwel alle facetten die ten grondslag liggen aan een uitzending waarbij dit tevens in perspectief wordt gezet. Het boek leest desondanks als een trein. Bootsma weet een goede balans te vinden tussen detail en grove lijn. Op de juiste momenten weet hij de feiten te larderen met persoonlijke ervaringen zoals die zijn opgetekend door de NIOD-onderzoekers.

Door het gebruik van handige tussenkopjes, die helaas niet terugkomen in de inhoudsopgave, is het boek zeer toegankelijk. Een register is er wel, een index jam-

mer genoeg niet. Bruikbare kaarten over de val van de enclave zelf, die de overigens duidelijke tekst ondersteunen, ontbreken soms. Mogelijk zijn dit overwegingen voor een volgende druk.

Politiek klimaat

De factoren van invloed – voor, tijdens en na – passeren de revue, waardoor de lezer een gevoel krijgt voor het – nationale en internationale – politieke klimaat en de militaire problematiek ten tijde van de uitzending. Ook de impact die het verschijnen van het NIOD-rapport op 10 april 2002 had en zes dagen later tot de val van het kabinet Kok leidde, heeft zijn plek gevonden.

Het rapport kreeg een vervolg in de parlementaire enquête met het eindrapport *Missie zonder vrede* dat pas na de publicatie van de samenvatting gepresenteerd werd. Hierin werd onder meer geconcludeerd dat de besluiten over Srebrenica in het kabinet 'incrementeel (aangroeiend) en fragmentarisch' waren en dat een 'integrale afweging' om Dutchbat uit te zenden noch door het kabinet, noch door de Kamer werd gemaakt. Uit de samengevatte versie van het NIOD-rapport kan dit ook geconcludeerd worden.

Je vraagt je dan tegelijkertijd af hoeveel 'integraals' er uit Den Haag is vernomen bij de besluitvorming voor uitzending naar bijvoorbeeld Afghanistan en Irak. Politiek gezien is de les dat de Tweede Kamer en het kabinet op de hoogte waren of konden zijn van de risico's van de missie, maar er niet naar handelden. Zij

waren het echter wel die Dutchbat op de gedoemde missie stuurden, onder het mom van vredeshandhaving. De eenheid trok ten oorlog maar dit werd politiek noch ambtelijk gerealiseerd, een *perception gap*?

Onmogelijke positie

Bootsma weet inzicht te geven waarom het weinig heroïsche gedrag van Dutchbat tot in lengte van dagen een punt van discussie zal blijven. Het wordt duidelijk dat het niet alleen Karremans, Couzy en misschien ook wel Nicolai 'onprofessioneel en verwijtbaar' gedrag aan te rekenen is. Door feiten en omstandigheden met elkaar in verband te brengen moet het oordeel over Karremans wel mild zijn: hij werd in een onmogelijke positie gemanoeuvreerd. Natuurlijk hadden in de aanloop naar de val andere keuzes kunnen worden gemaakt, maar dat is weer van die typische wijsheid achteraf.

Overigens dient opgemerkt te worden dat de commandanten van Dutchbat I en II ook niet foutloos waren en dat deze *peace-keeping*-eenheden per definitie kansloos waren. Dutchbat werd aan haar lot overgelaten, waarbij er nauwelijks oog was voor de situatie ter plaatse. Dit gold zowel voor de besluitvormers als voor de inlichtingendiensten. Militair gezien was er een merkwaardig vertrouwen in luchtsteun alhoewel iedere militair de beperkingen van luchtsteun kent. Zou dit komen omdat Dutchbat geen alternatieven mee mocht nemen? Toch blijft het blinde vertrouwen in de bruikbaarheid en beschikbaarheid van luchtsteun een raadsel. Ook is frap-

pant hoe opvallend weinig de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie met elkaar afstemden. Mogelijk is dit een reden voor het debacle. Wanneer zou het eens tot serieuze ontschotting tussen deze twee ministeries komen?

Verplichte kost...

Het boek houdt zich natuurlijk bezig met de eigenlijke gebeurtenissen in de enclave. Vooral de beschrijving over het handelen van compagniescommandant Groen is zeer de moeite waard en verplichte kost voor jonge officieren en met name (compagnies)commandanten. Groen moet wel een dagboek bijgehouden hebben om zo in detail te kunnen treden. De omstandigheden waaronder en de wijze waarop hij, Franken en Karremans afwegingen maakten zijn boeiend om inzicht in het commandantenvraagstuk te krijgen.

Het is te hopen dat anderen – in de brede zin van het woord – een debacle als Srebrenica bespaard zal blijven. Voor politici en militairen is er veel te leren uit de casus. Voor iedereen die meer hiervan wil weten, kan ik *Srebrenica, het officiële NIOD-rapport samengevat*, van harte aanbevelen.

Het is een prima toegankelijk, genuanceerd en vlot lezend boek over deze zwarte bladzijde in de Nederlandse politieke en militaire geschiedenis. Dit boek verdient het om als verplichte literatuur aangemerkt te worden op militaire academies en universiteiten.

drs. A.J.E. WAGEMAKER MA

Huzaren van Boreel

Huzaren van Boreel 1813-2003 en de voorgeschiedenis 1695-1813, door A. Rens, vereniging huzaren van Boreel, Amersfoort, 440 pagina's, 2003.*

Op 13 mei 1947 werd de standaard van het 4 Regiment Huzaren (4 RH) overgedragen aan regimentscommandant O.C.G.M. Janssen van het regiment cavalerie, dat zich al sinds 1946 informeel huzaren van Boreel noemde. Met deze naamgeving was een historische band binnen het

wapen van de cavalerie hersteld. Het oorspronkelijke Regiment Huzaren van Willem François Boreel (1775-1851) dateerde van 1813, opgericht direct na het herstel van de Nederlandse onafhankelijkheid na de Napoleontische jaren.

Dit regiment bewees zich meteen, tijdens het beleg van Bergen op Zoom (1814), de slagen bij Quatre Bras en Waterloo (1815) en de Tiendaagse Veldtocht (1831). De naam Boreel was voor de Tweede Wereldoorlog tevens verbonden aan de kazerne in Deventer.

Franse Revolutie

De cavalerie mag zich gelukkig prijzen met een geschiedschrijver als Arie Rens, die er nu na zijn werk over het regiment huzaren Prins Alexander, gepubliceerd in 1994, in is geslaagd een even fraai werk het licht te doen zien over de huzaren van Boreel.

Na enkele korte hoofdstukken over de cavalerie in het Staatse Leger (voor 1795), die vooral gaan over de afstamming van regimenten, komt het verhaal echt op gang in de roerige tijden van de Franse